

Postavení bank na finančním trhu

V roce 2006 došlo k největšímu propadu pražské burzy, kdy index PX propadl o ¼ své hodnoty, z původní výše 1547,7 na 1166,6 bodů. Tento pokles byl způsoben nejistotou zahraničních investorů z vývoje americké ekonomiky, kde FED zvýšil úrokové sazby. Tento krok byl zapříčiněn očekávanou inflací. Tento krok ovlivnil vývoj cen akcií na celém světě. V téže době zvýšila úrokové sazby i Evropská CB.

Rok (mld. Kč)	Akcie a podílové listy			Dluhopisy			Celkem
	BCPP	RM-Systém	Celkem	BCPP	RM-Systém	Celkem	
2005	527,30	3,26	530,56	286,15	0,97	287,12	817,68
2006	485,70	1,95	487,66	354,64	0,00	354,64	842,30
Změna	-7,89%	-40,02%	-8,09%	23,94%	-99,80%	23,52%	3,01%

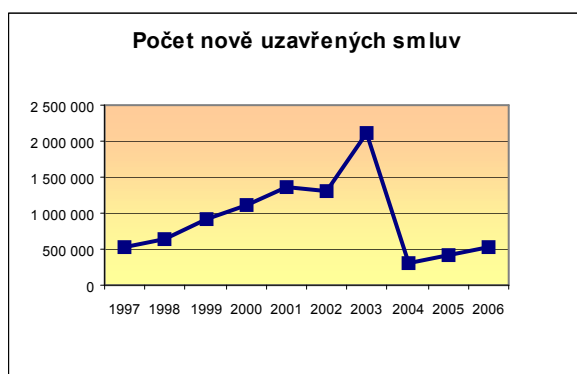
Na českém finančním trhu v roce 2006 působilo 37 bank, z toho 6 stavebních spořitelen.

Stavební spořitelny

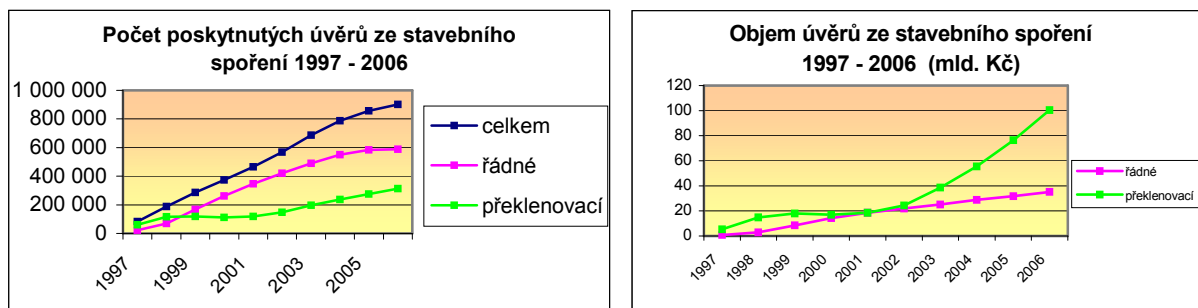
Na českém trhu již od roku 1993 působí 6 stavebních spořitelen:

- Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
- Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
- Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
- Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.
- Wüstenrot – stavební spořitelna, a. s.
- HYPO stavební spořitelna, a. s.

Stavební spoření je jedním z nejpoužívanějších finančních produktů, díky kterým můžeme vyřešit svou bytovou potřebu. Zvláště díky státní podpoře se stavební spoření stalo velmi oblíbeným způsobem financování a také jedním z nejvýnosnějších produktů. V roce 2004 vstoupila v platnost novela zákona upravujícího poskytování stavebního spoření – 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, která jeho výhodnost značně omezila. V tento rok došlo k značnému poklesu zájmu o stavební spoření. Výrazně klesl počet nově uzavřených smluv. Od té doby dochází opět k mírnému oživení trhu a opětovnému zvyšování zájmu o nové smlouvy.

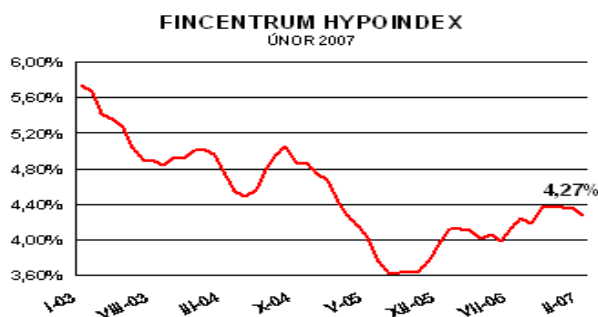

Pokud se zaměříme na poskytnuté úvěry ze stavebního spoření, je zřetelný rostoucí trend. Od roku 1997 dochází k neustálému růstu počtu poskytovaných úvěrů. V tomto roce bylo poskytnuto 81.870 úvěrů ze stavebního spoření. V roce 2006 byl celkový počet již ve výši 900.653. V roce 1997 byly poskytnuty úvěry v celkové výši 5,936 mld. Kč. V roce 2006 činil celkový objem 135,45 mld. Kč

Hypoteční banky

Ze stejných důvodů docházelo v roce 2006 také k růstu zájmu o hypoteční úvěry. Celkový počet čerpaných hypotečních úvěrů činil 59.533 a jejich objem dosahoval výše 70,88 mld. Kč. I přes mírné zvýšení úrokových sazeb na poskytnuté úvěry je možné je považovat za stabilní a stále výhodné.

V roce 2006 se před zasedáním Bankovní rady ČNB spekulovalo o zvýšení úrokových sazeb. K tomu však nedošlo a sazby zůstaly na původní výši:

- 2T repo sazba 2 %
- Diskontní sazba 1%
- Lombardní sazba 3 %

Bankovní instituce jsou na finančním trhu v postavení největšího příjemce vkladů, poskytovatele úvěrů a investora. Největší objem čerpaných úvěrů připadá na nefinanční podniky. V závislosti na splatnosti převažují krátkodobé úvěry se splatností do jednoho roku a to se zhruba 40 %, dále 33 % připadá na dlouhodobé úvěry a zbylých 27 % na střednědobé úvěry.

	Vklady u bank	Úvěry
Nefinanční podniky	366,36	473,23
Domácnosti	1067,24	461,10
Vládní instituce	301,37	66,28
Finanční instituce	79,32	86,35
Ostatní	45,40	23,92
Celkem	1707,92	1110,88

Díky nízkým úrokovým sazbám, inflaci a rostoucím příjmům dochází ke stále většímu zadlužování domácností.

V roce 2006 došlo k zásadním změnám v dohledu, dohled ČNB nad OB, družstevními záložnami, kapitálovým trhem i pojišťovnami. Jediná instituce dohledu spadá pod ČNB je Výbor pro finanční trh – 1.4.2006.

Deriváty v bankovním podnikání

Finanční deriváty patří v současnosti mezi nejdůležitější nástroje pro řízení rizik. Jedná se o finanční nástroje, které jsou odvozeny od nějakého bazického instrumentu, který je obchodovaný na trhu (akcie, dluhopisy, akciové indexy, komodity, měnové kurzy,...). Jejich podstatou je forma termínového obchodu spojená s časovým nesouladem mezi sjednáním a plněním daného obchodu. V době sjednání kontraktu jsou pevně sjednány veškeré podmínky obchodu a v době splatnosti dochází k platbě a dodání podkladových instrumentů. Díky finančním derivátům je tedy možné zafixovat cenu určitého fin. aktiva k termínu v budoucnosti.

Motivy sjednávání termínových obchodů můžeme rozdělit na zajišťovací a spekulativní.

Zajišťovací - využití derivátů z důvodů snížení hrozícího rizika

Spekulativní – v důsledku spekulace jsou ochotni se vystavit určitému riziku s cílem a dosažení zisku.

Dělení:

- a) **pevné termínové** - vyznačují se tím, že obě smluvní strany mají současně právo i povinnost sjednaný obchod splnit. Podmínky kontraktu jsou pevně dány.

forwardy – kontrakty sjednané na budoucí prodej či nákup finančního instrumentu (vypořádání podkladových nástrojů v budoucnosti), obchodované na mimoburzovních trzích (OTC). Jedna strana se zavazuje prodat podkladové aktivum, druhá k jeho koupi v určitém okamžiku v budoucnosti.

futures – obdobný nástroj jako forward, ale standardizovaný, podmínky jsou pevně stanoveny a nelze je mezi kupujícím a prodávajícím upravovat,

obchodovaný na derivátové burze. Je stanoveno datum splatnosti, množství a typ podkladového aktiva, způsob kotování kurzu futures.

swapy – dohoda dvou stran o výměně podkladových aktiv ve více okamžicích v budoucnosti. Nákup či prodej uskutečněný v určité době s provedením zpětné operace v předem dohodnutém termínu

b) **opční** – subjekt získává právo na realizaci určitého obchodu v budoucnosti za podmínek sjednaných v současnosti. Možnost volby má však pouze jeden z účastníků kontraktu.

opce – představuje právo (ne povinnost) k uskutečnění dané operace v termínu do vypršení smlouvy. Rozlišujeme kupní (call) opci a prodejní (put) opci.

Kupní představuje právo v budoucnu koupit za předem sjednanou cenu. Ten, kdo opci kupuje, platí opční prémii. **Prodejní** opce představuje právo prodat v budoucnu za předem sjednanou cenu. Opční prémii platí kupující. Pokud vlastník nerealizuje nákup či prodej, premie se stává jeho ztrátou.

Na základě rizika, proti kterému je derivát využíván, můžeme dále rozlišovat:

- úrokové deriváty – podkladovým aktivem je úrokový nástroj, jehož cena je ovlivněna vývojem tržních úrokových sazeb
- měnové deriváty – podkladovým aktivem jsou různé měny
- akciové deriváty – podkladovým aktivem je akcie nebo akciový index
- komoditní deriváty – podkladovým aktivem jsou různé druhy komodit
- úvěrové deriváty - zajišťují proti úvěrovému riziku

Deriváty mohou být obchodovány na burzách, pak se jedná o burzovní deriváty, které jsou obchodovány jako standardizované kontrakty. Nestandardizované kontrakty je možné obchodovat na mimoburzovních trzích.

V České republice dochází k rozvoji derivátů od počátku devadesátých let. V této době banky začaly zajišťovat finanční rizika. V roce 1991 Státní banka československá umožnila provádět swapové operace. V roce 1994 ČNB zveřejnila první přehled derivátů bankovního sektoru. Celkový objem derivátových pozic činil 31 mld. Kč 50 % veškerých obchodů s deriváty připadalo na Československou obchodní banku a Citibank. S 81 % celkového objemu převažovaly měnové deriváty. I v roce 1995 převládaly měnové deriváty. V roce 1997 byla celková hodnota derivátových pozic 384 mld. Kč, tedy několikanásobně vyšší ve srovnání s rokem 2004. S 60 % převládaly swapové obchody, následovaly se 37 % forwardy a pouhá 3 % připadala na opce. Stále docházelo k převaze měnových swapů.

V roce 1998 byla na základě zákona 15/1998 Sb. založena Komise pro CP, která byla pověřena dohledem nad kapitálovým trhem v ČR. I v tomto roce se nejvíce využívaly měnové swapy a forwardy.

V roce 2000 se začalo jednat o vzniku organizovaného trhu s deriváty i na území ČR, ale až v roce 2001 (2.8.) bylo Burze cenných papírů Praha uděleno povolení k obchodování s deriváty Komisí pro CP. Jednalo se o futures na akciový index a futures na úrokovou míru běžně používanou na tuzemském finančním trhu a futures na koš státních dluhopisů registrovaných na veřejném trhu. Pohledávky z derivátových operací ve srovnání

s předchozím rokem vstoupily o 58,7 % a dosáhly výše 3.489 mld. Kč. Nejpoužívanější opět byly swapy (55,8 %) a forwardy (37,2 %).

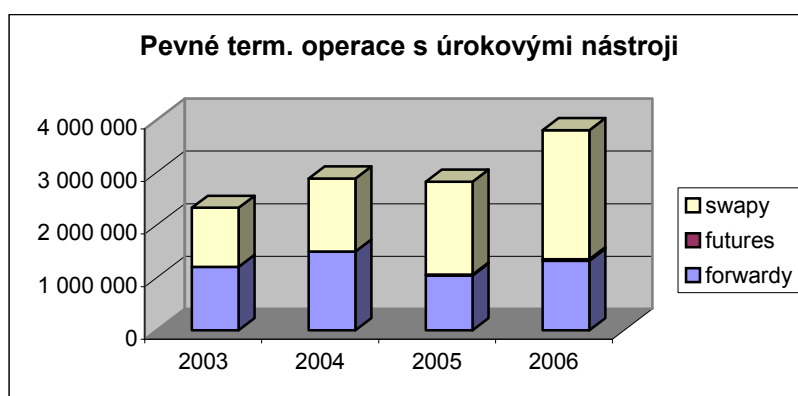
V roce 2002 Komise pro cenné papíry vydala povolení k obchodování s deriváty prvním třem obchodníkům s CP (Citibank, Commerzbank Capital Markets a ABN AMRO Bank). Došlo k mírnému poklesu pohledávek z bankovních operací a to o 430 mld. Kč na 3.058 mld. Kč.

Vývoj od roku 2003 do 2006 popisuje následující tabulka:

Typ pohledávky (mld. Kč)	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.06
pohledávky ze spotových operací	85 674	59 086	54 867	63 884
pohledávky z pevných termínových operací	3 188 462	3 773 160	3 863 005	5 147 653
s úrokovými nástroji	2 325 314	2 884 034	2 821 770	3 802 179
s měnovými nástroji	861 882	887 237	1 030 840	1 329 726
s akciovými nástroji	637	400	3 123	7 842
s komoditními nástroji	0	151	6 633	7 596
s úvěrovými nástroji	630	1 338	638	310
pohledávky z opčních operací	125 677	196 516	373 579	628 186
s úrokovými nástroji	14 440	34 323	45 991	65 425
s měnovými nástroji	109 484	156 642	316 762	545 791
s akciovými nástroji	1 743	4 697	10 640	16 811
s komoditními nástroji	0	855	186	159
s úvěrovými nástroji	11	0	0	0

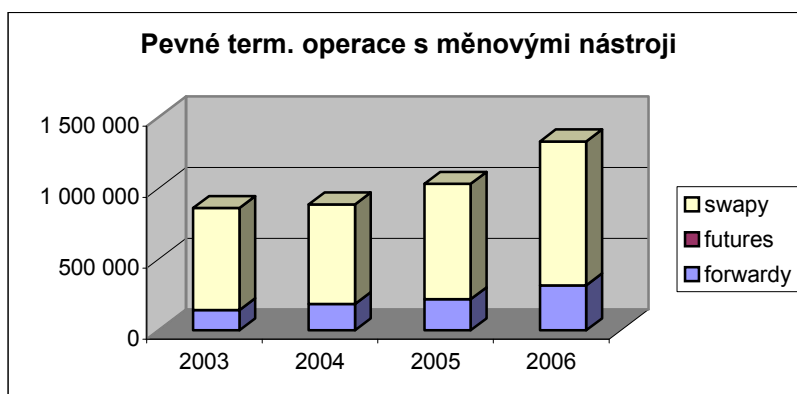
Jak je patrné, největší podíl na celkových pohledávkách z pevných termínových operací mají operace s úrokovými a měnovými nástroji a dochází k jejich stálému růstu.

Následující graf popisuje vývoj pevných termínových operací s úrokovými nástroji. Ve všech 4 letech hrají zanedbatelnou roly futures, i když dochází ke zvyšování jejich hodnot. V roce 2003 byl jejich celkový objem 1.069 mil. Kč, zatímco v roce 2006 to bylo již 31.828 mil. Kč. V letech 2003 a 2004 tvořily největší část pevných termínových operací s úrokovými nástroji forwardy. Od roku 2005 převažují swapové obchody.

V operacích s měnovými nástroji ve všech letech převažují swapové obchody. Od roku 2003 do 2006 došlo k nárůstu 292.758 mil. Kč. Druhým nejčastějším nástrojem byly forwardy. Ty v roce 2003 dosahovaly výše 141.972 mil. Kč, v roce 2006 už to bylo 316.926 mil. Kč. Došlo

tedy k nárůstu 174.954 mil. Kč. Futures v letech 2003 - 2005 nebyly vůbec obchodovány, v roce 2006 činil jejich objem 122 mil. Kč.

V roce 2006 BCPP obdržela od ČNB povolení na obchodování s novými typy investičních nástrojů. Toto povolení například rozšiřuje možnosti podkladových aktiv pro obchodování s futures, organizovat obchodování s inv. certifikáty a opčními listy, warranty.

Jednotlivé banky působící na českém trhu nabízejí několik možností zajištění proti kurzovému riziku. Následující tabulka podává základní podmínky a přibližnou velikost nákladů na toto zajištění.

Banka	Minimální výše kontraktu	Přibližné náklady	Nutnost běžného účtu
Komerční banka	20 000 EUR	0,25%	Ano
ČSOB	20 000 EUR	0,25%	Ano
Česká spořitelna	20 000 EUR	0,2 - 0,3 %	Ano
Živnostenská banka	50 000 USD	0,20%	Ne, ale nutnost složit depositum
Volksbank	1 000 000 Kč	N/A	Ano
Raiffeisenbank	10 000 EUR	0,20%	Ano
HVB Bank	500 000 Kč	N/A	Ne, ale nutnost složit depositum
eBanka	10 000 EUR	N/A	Ano

Duben 2005

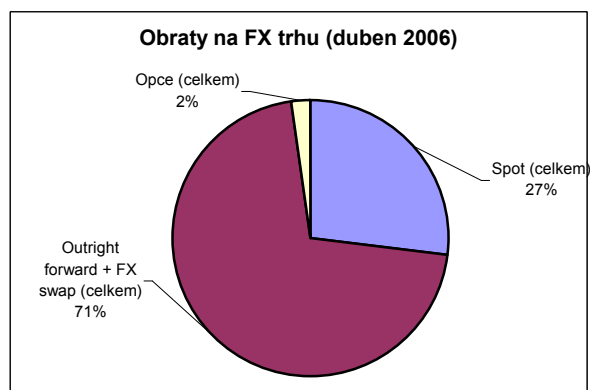
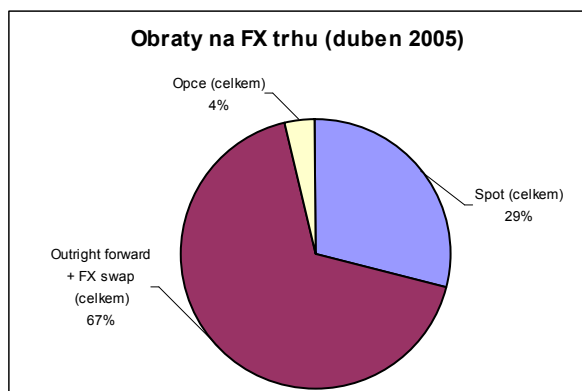
	USD/CZK	EUR/CZK	JPY/CZK	Ostatní/ CZK	EUR/USD	USD/JPY	Ostatní	Celkem
Spot (celkem)	80,3	550,6	0,5	19,4	353,3	15,8	133,9	1 153,8
Outright forward + FX swap (celkem)	1 471,7	297,0	0,6	15,6	411,9	0,3	477,0	2 674,1
Opce - nominální hodnota (celkem)	16,6	106,1	0,0	1,9	2,7	0,0	12,5	139,7
Celkem	1 568,6	953,7	1,2	36,8	767,8	16,1	623,4	3 967,7

Obraty na FX trhu

(v mil. USD za den)

Duben 2006

	USD/CZK	EUR/CZK	JPY/CZK	Ostatní/ CZK	EUR/USD	USD/JPY	Ostatní	Celkem
Spot (celkem)	91,7	623,2	0,3	24,5	327,0	28,8	266,2	1 361,7
Outright forward + FX swap (celkem)	1 730,4	476,2	1,9	277,6	386,3	12,0	697,1	3 581,6
Opce - nominální hodnota (celkem)	9,4	91,9	0,0	0,2	7,1	2,0	1,0	111,7
Celkem	1 831,5	1 191,4	2,2	302,3	720,4	42,9	964,3	5 054,9

Pokud srovnáme rok 2005 a 2006 převažující obrát připadá na obchody s forwardy a swapy, které se pohybují kolem 70 % celkových obchodů. V meziročním srovnání nedošlo k žádným výraznějším změnám při obchodování. 4 procentní nárůst forwardových a swapových obchodů byl na úkor dvouprocentního poklesu opčních a spotových obchodů. U spotových a opčních obchodů převažují obchody EUR/CZK, u forwardových a swapových USD/CZK.